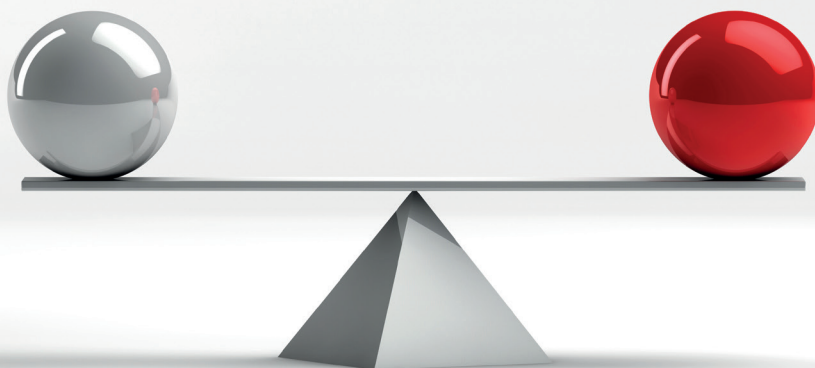

LIV JORUNN BAGGEGÅRD SKIPPERSVIK
SIV OLTEDAL

HJELPEPROSESSAR OG RETTSBRUK I NAV-KONTOR

OM SOSIALT ARBEID OG JUSS
I ARBEIDS- OG VELFERDSTENESTA

FAGBOKFORLAGET

LIV JORUNN BAGGEGÅRD SKIPPERSVIK
SIV OLTEDAL

HJELPEPROSESSAR OG RETTSBRUK I NAV-KONTOR

OM SOSIALT ARBEID OG JUSS
I ARBEIDS- OG VELFERDSTENESTA

FAGBOKFORLAGET

Forord

Frontlinjearbeidarane i den norske velferdsstaten må bruke erfaring, klokskap og bokleg lærdom når dei i møte med brukarane set i verk hjelpeprosessar og rettsbruk. Å møte menneske med kunnskap om det systemet dei er ein del av, kan skape ei kjensle av omsorg, engasjement og sikring av hjelp i kvardagen. Det gjeld både for dei som går inn gjennom Nav-døra, og dei som klikkar seg inn i dei virtuelle møteplassane.

Denne boka har blitt til i samspelet mellom to kollegaer, med dei ulike faga sosialt arbeid og juss som utgangspunkt. Det å strekke seg ut av sin eigen fagkrins, og prøve å forklare og forstå denne fagkrinsen i lys av eit anna fag, er eit utviklingsarbeid. Innan profesjonsutdanningane overlet vi oftast til studentane å sette saman kunnskap, etter at det er undervist ut frå einskilde fagdisiplinar. Samtidig er det slik at få praktiske fag verkar uavhengig av ein samanheng. Rettsreglar har ein funksjon i samfunnet. Sosialt arbeid har ein funksjon i samfunnet. Ingen av dei fungerer i samfunnet, som ramme eller metode, uavhengig av den andre. Det er spennande å vere med i den utviklinga som skjer når to fag møtest for å gå opp læringsstiar. I dette løfter ein fram og skaper kunnskap i det oppsplitta og samansette landskapet mellom hjelpeprosessar og rettsbruk i Nav-kontor.

Vi som har arbeidd med boka, har over lang tid vore opptekne av tematikkar i Nav, både frå vinkelen som forskar, undervisar og praktikar. Vi har prøvd å balansere mellom å forenkla det komplekse og å halde fram kor samansette vurderingar, teoretiske utgangspunkt og verkelegheita i praksis er. Det vil sjølv-sagt gi rom for kritikk frå spesialistar på enkeltområde, om at vi verken er grundige nok eller gir god nok oversikt. Til det seier vi med Ivar Aasen (1863): «Til lags aat alle kan ingen gjera.» Boka dekkjer ikkje heilskapen i kvardagen på Nav-kontoret, men prøver å vere eit bidrag til å sjå på sentrale element. Den raude tråden i boka er at det er uråd å tenke hjelpeprosess utan å tenke juridiske rammer – og omvendt. Dette har også påverka utvalet av temaa.

Juss står i ein tradisjon der ein må halde seg til fokus på regulering og problemløysing. Faget er utvikla over tid og reflekterer normer og rammer som

samfunnet ønsker å ha. Faget krev at vi må tolke reglane og iverksette dei, og stundom må rammene kritisert for å skape endring og utvikling. Sosialt arbeid er eit fag som har vakse fram ut frå sosiale problem i samfunnet. Det er også eit fag der ein tenker framover mot ei løysing. I det sosiale arbeidet har ein kanskje færre restriksjonar på kva som er mogleg å gjere, og ein tenker ressursar og brukarmedverknad. I ressursfokus, vekt på behov og brukardeltaking vil juss og sosialt arbeid også møtast.

Struktur og tema for tekstar i boka har vi diskutert i fellesskap. Sjølv skriveprosessen har vi gjort i einerom, og deretter har teksten gått i ein runddans fram og tilbake mellom oss. I den publiserte boka vil vi derfor berre delvis kunne peike på kven som er forfattar av kva. Lesaren vil likevel tydeleg kjenne igjen dei to ulike fagtradisjonane. Prosessen med å utarbeide ei bok som denne, tek tid, og er gjort i fellesskap. Vi trur på fellesskapet og løysingar som kan utviklast mellom menneske og kunnskapsbasar. Akkurat som praksisfag ikkje kan utøvast isolert utan i relasjon mellom den profesjonelle og brukaren, meiner vi at heller ikkje kunnskapsutvikling kan skje i eit lukka rom.

Vi vil takke Fagbokforlaget for at dei hadde tru på ideen vår, og for gode innspel, hjelp og støtte frå redaktør Ellen Aspelund. Ei stor takk må rettast til dosent Aina Aune Kane som fagfelle. Ho har gitt svært nyttige kommentarar og fått oss til å utvikle tekst og framstilling. Dr.jur. og professor emerita Alice Kjellevold har vore ein avgjerande viktig støttespelar for utval og presentasjon av dei juridiske delane av teksten. Arbeid med henne har gitt både entusiasme og tryggleik i prosjektet. Vi må også få takke studentane ved masterutdanninga for sosialfag, dei har komme med refleksjonar, spørsmål og innspel. Alle gode hjelparar har bidrege på sin måte, frå sin ståstad. Svært verdifulle bidrag har vi fått direkte frå Nav Time og Klepp, ved leiaren og einskildtilsette. Det at Navkontoret la til rette for og sette av tid til å gi oss tilbakemeldingar, set vi umåteleg stor pris på. Takk også til dei rundt oss som har gitt god støtte og energi i arbeidet.

Stavanger 17. januar 2022

Liv Jorunn B. Skippervik

Siv Oltedal

Innhald

Kapittel 1

Sosialt arbeid og juss som verktøy og ramme for rettleiarar i Nav-kontor	11
Preludium	11
1.0 Om utgangspunktet for boka	13
1.1 Juss og sosialt arbeid i Nav-kontor	15
1.2 Sentrale omgrep i prosessen i sosialt arbeid	18
1.2.1 Kontakt og klargjering av rammer	20
1.2.2 Kontrakt og arbeidsrelasjon	22
1.2.3 Kople om, tid, planlegging og vegen vidare	24
1.3 Steg og fasar i hjelpeprosessar.....	25
1.3.1 Møte som utgangspunkt for Nav-fagleg arbeid	27
1.4 Kapabilitetstilnærming som refleksjon om rettferdig fordeling av velferdsgode.....	28
1.5 Juridiske rammer og sentrale lover som verktøy i Nav-kontoret.....	34
1.5.1 NAV-loven	34
1.5.2 Folketrygdloven	35
1.5.3 Arbeidsmarknadsloven	37
1.5.4 Sosialtenesteloven	38
1.5.5 Forvaltningsloven	39
1.5.6 Likestillings- og diskrimineringsloven.....	40
1.6 Grunnleggande om juridisk metode og rettslege kjelder.....	42
1.7 Velferdspolitiske rammer for arbeidet	48
1.7.1 Universale versus selektive velferdsordningar	49
1.8 Arbeidslinja – arbeidsmotivasjon og velferdsstaten.....	54

Kapittel 2

Kommunikasjon og ulike tilnærmingar i arbeidet	57
2.1 Innleiing – kommunikasjon i fysiske og digitale møte	57
2.2 Ulike arbeidsmetodar gir rom for ulik kommunikasjon.....	60
2.2.1 Supported employment	60
2.2.2 Nav-rettleiaren og arbeidsinkludering	66

2.3	Planverktøy i Nav-kontoret	69
2.3.1	Aktivitetsplan	70
2.3.2	Kvalifiseringsprogram.....	71
2.3.3	Individuell plan	74
2.4	Digital aktivitetsplan	76
2.5	Framstilling og tolkingar i kommunikasjonen.....	81
2.5.1	Konkret om notat og vedtak.....	82
2.5.2	Klage som rettstryggleiksgaranti i saksbehandlinga.....	83
2.6	Utfordringar i fleirkulturell kommunikasjon	84
2.7	Velferdsforvaltninga i møte med samisk språk	87
2.8	Den faktiske og fysiske konteksten rundt digital samhandling	89
Kapittel 3		
	Skjønnsutøving i Nav-kontor.....	91
3.1	Om ulike typar skjønn	91
3.2	Skjønn i avgjerdsprosessen.....	92
3.2.1	Bunde og fritt skjønn.....	96
3.3	Skjønn i sosialt arbeid	101
3.3.1	Strukturelt skjønn	102
3.3.2	Epistemisk skjønn	104
3.4	Juridisk skjønn.....	110
3.4.1	Korleis rettslege kjelder verkar inn på kva vi kan «skjønne» om i rettsbruksprosessen	115
3.4.2	Korleis bruker ein rettsbrukskjønn og forvaltningsskjønn i rettsbruksprosessen?	118
3.5	Skjønn i bruk er ein praktisk syntese	125
Kapittel 4		
	Omgrep og kategoriar.....	129
4.1	Innleiing	129
4.2	Ei praksishistorie som aktualiserer kategoribruk i dagleglivet.....	133
4.3	Ulike kontekstar	135
4.4	Tillit	137
4.5	Recovery.....	139
4.6	Tredjepart – eit saksforhold eller ein person.....	145
4.7	Orienteringar i samtalar	147
4.8	Kategoriar i Nav-kontoret	150
4.8.1	Behovsvurdering	150
4.9	Kategorisering i Nav-kontoret.....	153

4.9.1 Innsatsbehov	153
4.9.2 Arbeidsevnevurdering	157
4.9.2 Aktivitetsplan	159
4.10 Kategoriar og omgrep som erfaringsnære og erfaringsfjerne	162
Kapittel 5	
Samarbeid mellom brukarar og fagfolk	163
5.1 Samarbeid.....	163
5.1.1 Internorganisering og samarbeid i Nav-kontoret	165
5.1.2 Heilskapleg arbeid med gjenstridige problem	167
5.2 Samarbeidsbehov og samarbeidsplikt	169
5.2.1 Samarbeid med andre samarbeidspartnarar	172
5.3 Sentrale reglar om samarbeid.....	175
5.4 Samarbeid med brukaren	181
5.4.1 Samarbeid knytt til individuell plan.....	186
5.4.2 Konkrete samarbeidsverktøy.....	187
5.4.3 Samarbeid om individuell plan ved kvalifiseringsprogram.....	191
5.5 Utveksling av informasjon innanfor rammene for teieplikta.....	194
5.5.1 Samtykke til utveksling av opplysningar	203
5.6 Korleis kan ein skape samarbeidsrom innanfor rammene for lovleg informasjonsutveksling?	208
Kapittel 6	
På sporet av fellesskapsløysingar	213
6.1 Innleiing	213
6.2 Praksisfellesskap – domene, fellesskap og praksis.....	214
6.3 Måtar å handtere usemje på – drøfting, lojalitet og tilbaketrekking.....	217
6.4 Inkluderingsprosessar og samfunnsarbeid.....	224
6.5 Samskaping som samarbeid med ikkje-offentlege velferdsinstitusjonar	228
6.6 Posisjonen til pårørande som bidrag til fellesskapsløysingar	232
6.7 Eit spørsmål om varsling og tilbakemelding	238
6.8 Spenninga mellom det personlege og det institusjonelle	245
6.9 Verdier og normer i rettsbruken	249
6.10 Juss og sosialt arbeid i Nav-kontor	255
Postludium	259
Referansar	260
Litteratur	260

Informasjon på heimesida til Nav.....	268
Nettkjelder	268
Lover	269
Oppheva lover.....	272
Forarbeid og offentlege dokument.....	272
Forskrifter.....	274
Internasjonalt.....	275
Rundskriv	275
Rettslege avgjerder	276
Kulturelle referansar	276
Anna	276
Stikkordregister	277

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). *Høringsbrevet – forslag om endringer i sameloven (samelovens språkregler)*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Henta frå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-om-endringer-i-sameloven-samelovens-sprakregler/id2867499/?expand=horingsbrev>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (u.å.). *Urfolk og minoriteter*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Henta frå www.regjeringen.no/tema/urfolk-og-minoriteter/id929/
- Mål og disponeringsbrev til NAV fylke 2019 md-brev-2019-fylkene.pdf
- NAV. (2013). *Visjon og verdier*. Nav. Henta frå <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/om-nav/fakta-om-nav/kva-er-nav/visjon-og-verdier> og <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/om-nav/sok-jobb-i-nav/nav-som-arbeidsgiver>
- NAVs langtidspan, vedteken 11. juni 2019, gjeld for 2020–2023.
- Navs virksomhetsstrategi. (2011–2020). *Virksomhetsstrategi for Arbeids- og velferdsetaten*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Statistisk sentralbyrå. (2018). *Kommunale helse- og omsorgstjenester 2017, Statistikk om tjenester og tjenestemottakere, punkt 4.10, jf. tabell 4.10* (Rapporter 2018/26). Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå. (2021). *Tilknytning til arbeid, utdanning og velferdsordninger*. Statistisk sentralbyrå. Henta frå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/tilknytning-til-arbeid-utdanning-og-velferdsordninger>
- Veileder til partnerskapsavtalen. (2020). *Virksomhetsstrategi for Arbeids- og velferdsetaten*. Nav. Henta frå <http://nav.no/nav-og-samfunn/om-nav/fakta-om-nav/partnerskapet-i-nav/aktuelle-dokumenter>
- Veileder til taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen. (2021). *Høring. Utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen*. Justis- og beredskapsdepartementet. Henta frå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-utkast-til-veileder-om-taushetsplikt-opplysningsplikt-og-opplysningsrett-i-forvaltningen/id2834815/>
- www.sprakradet.no/klarsprak

Love

- Arbeidsmarkedsloven. (2004). *Lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven)* (LOV-2004-12-10-76). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2004-12-10-76>
- Arbeidsmiljøloven. (2005). *Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.* (LOV-2005-06-17-62). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-62>

- Barnetrygdloven. (2002). *Lov om barnetrygd (barnetrygdloven)* (LOV-2002-03-08-4). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2002-03-08-4>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (barnevernloven)* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100>
- Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven)* (LOV-2021-06-18-97). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2021-06-18-97>
- Endringslov til arbeids- og velferdsforvaltningsloven mfl. (2020). *Lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger)* (LOV-2020-12-04-132). Lovdata: <https://lovdata.no/pro/RFA/lov/2020-12-04-132>
- Endringslov til folketrygdloven. (2021). *Lov om endringer i folketrygdloven (adgang til å ta opplæring og utdanning med dagpenger)* (LOV-2021-06-18-92). Lovdata: <https://lovdata.no/pro/RFA/lov/2021-06-18-92>
- Endringslov til forvaltningsloven m.m. (2021). *Lov om endringer i forvaltningsloven (utvidet adgang til informasjonsdeling)* (LOV-2021-06-18-127). Lovdata: <https://lovdata.no/LTI/lov/2021-06-18-127>
- Endringslov til velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator). (2021). *Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinering)* (LOV-2021-06-11-78). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2021-06-11-78>
- EØS-loven. (1992). *Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven)* (LOV 1992-11-27-109). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1992-11-27-109>
- Folketrygdloven. (1997). *Lov om folketrygd (folketrygdloven)* (LOV-1997-02-28-19). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1997-02-28-19>
- Forvaltningsloven. (1967). *Lov behandlingsmåten i forvaltnings saker (forvaltningsloven)* (LOV-1967-02-10). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1967-02-10>
- Grunnlova. (1814). *Kongeriket Noregs grunnlov* (LOV-1814-05-17). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1814-05-17>
- Helse- og omsorgstjenesteloven. (2011). *Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)* (LOV-2011-06-24-30). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2011-06-24-30>
- Helsepersonelloven. (1999). *Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)* (LOV-1999-07-02-64). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-64>
- Krisesenterlova. (2009). *Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)* (LOV-2009-06-19-44). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-44>
- Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)* (LOV-2017-06-16-51). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2017-06-16-51>

- Lov om supplerande stønad ved kort butid. (2005). *Lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg* (LOV-2005-04-29-21). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2005-04-29-21>
- Menneskerettsloven. (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)* (LOV-1999-05-21-30). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30>
- NAV-loven. (2006). *Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven) [NAV-loven]* (LOV-2006-06-16-20). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2006-06-16-20>
- Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61>
- Pasient- og brukerrettighetsloven. (1999). *Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)* (LOV-1999-07-02-63). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-63>
- Personopplysningsloven. (2018). *Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)* (LOV-2018-06-15-38). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2018-06-15-38>
- Psykisk helsevernloven. (1999). *Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven)* (LOV-1999-07-02-62). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-62>
- Sameloven. (1989). *Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)* (LOV-1987-06-12-56). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1987-06-12-56>
- Sivilombudsloven. (2021). *Lov om Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (sivilombudsloven)* (LOV-2021-06-18-21). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2021-06-18-21>
- Sosialtjenesteloven. (2009). *Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)* (LOV-2009-12-18-131). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2009-12-18-131>
- Spesialisthelsetjenesteloven. (1999). *Lov om spesialisthelsetjenester m.m. (spesialisthelsetjenesteloven)* (LOV-1999-07-02-61). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-61>
- Straffeloven. (2005). *Lov om straff (straffeloven)* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2005-05-20-28>
- Vegtrafikkloven. (1965). *Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven)* (LOV-1965-06-18-4). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1965-06-18-4>

Oppheva lover

- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. (2013). *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)* (LOV-2013-06-21-61). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2013-06-21-61>
- Diskrimineringsloven. (2013). *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven)* (LOV-2005-06-03-33). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2005-06-03-33>
- Diskrimineringsloven om seksuell orientering. (2013). *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering)* (LOV-2013-06-21-58). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2013-06-21-58>
- Formannskapslovene. (1837). *Lov 14. januar 1837.*
- Likestillingsloven. (2013). *Lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)* (LOV-2013-06-21-59) Lovdata: <https://lovdata.no/lov/2013-06-21-59>
- Sivilombudsmannsloven. (1962). *Lov om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (sivilombudsmannsloven)* (LOV-1962-06-22-8). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1962-06-22-8>
- Sosialomsorgsloven. (1964). *Lov om sosial omsorg.* (LOV-1964-06-05-2). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1964-06-05-2>
- Sosialtjenesteloven. (1991). *Lov om sosiale tjenester m.v. (sosialtjenesteloven)* (LOV-1991-12-13-81). Lovdata: <https://lovdata.no/lov/1991-12-13-81>

Forarbeid og offentlege dokument

- Lovvedtak 143. (2020–2021). *Stortingets vedtak til lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator).*
- NOU 2021: 8. (2021). *Trygd over landegrensene – Gjennomføring og synliggjøring av Norges trygdekoordineringsforpliktelser.* Arbeids- og sosialdepartementet.
- NOU 2020: 9. (2020). *Blindsonen. Gransking av feilpraktiseringen av folketrygdlovens oppholdskrav ved reiser i EØS-området.* Arbeids- og sosialdepartementet.
- NOU 2019: 5. (2019). *Ny forvaltningslov – Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven).* Justis- og beredskapsdepartementet.
- NOU 2004: 13. (2004). *En ny arbeids- og velferdsforvaltning.* Arbeids- og sosialdepartementet. Rattsøutvalget.
- NOU 1990: 20. (1990). *Trygdelovutvalget.* Forenklet folketrygd.
- Innst.S. nr.198 (2004–2005). *Innstilling fra sosialkomiteen om ny arbeids- og velferdsforvaltning.* Sosialkomiteen.

- Ot.prp. nr. 4 (2008–2009). *Om lov om endring i folketrygdloven og enkelte andre lover (arbeidsavklaringspenger, arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplaner)*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Ot.prp. nr. 22 (2008–2009). *Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon- slutføring av spesiell del og tilpasning til annen lovgivning)*. Justis- og politidepartementet.
- Ot.prop. nr. 69 (2008–2009) *Om endringer i barnevernloven*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 103 (2008–2009). *Om lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Ot.prp. nr. 70 (2006–2007). *Om lov om endring i sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Ot.prp. nr. 47 (2005–2006). *Om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven)*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Ot.prp. nr. 54 (2002–2003). *Om lov om endringer i lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. (Rusreform II og rett til individuell plan)*. Helse- og omsorgsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 62 (2002–2003). *Om lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsløven)*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Ot.prp. nr. 13 (1998–1999). *Om lov om helsepersonell m v (helsepersonelloven)*. Sosial- og helsedepartementet.
- Ot.prp. nr. 29 (1995–96). *Om lov om ny folketrygdlov (folketrygdloven)*.
- Ot.prp. nr. 29 (1990–1991). *Om lov om sosiale tjenester m.v. (sosialloven)*.
- Ot.prp. nr. 60 (1989–90). *Samisk språk. Lov om endringer i I) Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameløven). II) Lov 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen. III) Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Ot.prp. nr. 38 (1964–65). *Om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*.
- Prop. 100 L (2020–2021). *Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)*. Kunnskapsdepartementet.
- Prop. 24 L (2020–2021). *Endringer i sosialtjenesteloven (vilkår om norskopplæring for stonad til livsopphold)*. Arbeids- og sosialdepartementet. <https://lovdata.no/pro/førearbeid/prop-24-1-202021>
- Prop. 133 L (2020–2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet.
- Prop. 166 L (2020–2021). *Endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling)*. Justis- og beredskapsdepartementet.

- Prop. 1 S (2020–2021). *Statsbudsjettet For budsjettåret 2021 (Gul bok)*. Finansdepartementet.
- Prop. 82 L (2015–2016). *Endringer i folketrygdlova (arbeidsavklaringspenger – bistand til å skaffe seg eller behalde arbeid)*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Prop. 14 L (2014–2015). *Endringer i folketrygdlova og einskilde andre lover (samleproposisjon)*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- Meld. St. 46 (2012–2013). *Flere i arbeid*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- St.meld. nr. 14 (2002–2003). *Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten*. Arbeids- og sosialdepartementet.
- St.meld. nr. 35 (1994–1995). *Velferdsmeldingen*. Sosial- og helsedepartementet.
- St.prp. nr. 46 (2004–2005). *Ny arbeids- og velferdsforvaltning*. Arbeids- og sosialdepartementet.

Forskrifter

- Dagpengeforskriften. (1998). *Forskrift om dagpenger* (FOR-1998-09-16-890). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/1998-09-16-890>
- Forskrift om område for samisk språk. (2005). *Forskrift om forvaltningsområdet for samisk språk* (FOR-2005-06-17-657). Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2005-06-17-657>
- Forskrift om individuell plan i NAV. (2010). *Forskrift om individuell plan i arbeids- og velferdsforvaltningen* (FOR-2010-11-19-1462). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2010-11-19-1462>
- Forskrift om kvalifiseringsprogram og -stønad. (2011). *Forskrift om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad* (FOR-2011-12-21-1471). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2011-12-21-1471>
- Forskrift om oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi. (2019). *Forskrift om oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi* (FOR-2019-02-04-65). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2019-02-04-65>
- Forskrift om delegering mellom stat og kommune. (2007). *Forskrift om rammer for delegering mellom stat og kommune om oppgaveutførelsen i de felles lokale kontorene i arbeids- og velferdsforvaltningen* (FOR-2007-01-26-107). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2007-01-26-107>
- Forskrift om sosiale tjenester, bopelsløse. (2011). *Forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge* (FOR-2011-12-16-1251). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2011-12-16-1251>
- Psykisk helsevernforskriften. (2011). *Forskrift om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern m.m.* (FOR-2011-12-16-1258). Helse- og omsorgsdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/pro/forskrift/2011-12-16-1258>

- Tiltaksforskriften. (2015). *Forskrift om arbeidsmarkedstiltak (arbeidstiltaksforskriften)* (FOR-2015-12-11-1598). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2015-12-11-1598>
- Tiltakspengeforskriften. (2013). *Forskrift om tiltakspenger mv. (tiltakspengeforskriften)* (FOR-2013-11-04-1286). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/forskrift/2013-11-04-1286>

Internasjonalt

- Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter.
- EFTA-domstolens dom 5. mai 2021 I sak E-8/20.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 om koordinering av trygdeordninger.
- Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk. (05.11.1992). *Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk – ETS nr. 148, 05-11-1992 nr. 1, norsk*. Europarådet.
- FNs erklæring om urfolks rettigheter. (13.09.2007). *FNs erklæring om urfolks rettigheter*. FN.
- Barnekonvensjonen (20.10.1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. FN.
- ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. (1989). *ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkning og stammefolk i sjølvstendige stater (urfolkskonvensjonen)*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Kvinnekonvensjonen. (18.12.1979). *Konvensjon om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner*.
- Rasediskrimineringskonvensjonen. (21.12.1965). *Konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering*.
- Urfolks erklæringen. (13.09.2007). *FNs erklæring om urfolks rettigheter*.

Rundskriv

- Arbeids- og sosialdepartementet. (2012). *Rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV* (R-35-00). Arbeids- og sosialdepartementet. Lovdata: <https://lovdata.no/pro/førearbeid/prop-24-l-202021>
- Arbeids- og sosialdepartementet. (2012). *Rundskriv til arbeidsmarkedsloven: Tiltakspengeforskriften § 5 Meldeplikt* (R76-12-02. NAV) Arbeids- og velferdsetaten. Lovdata: <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r76-12-02>
- Helsedirektoratet. (2012). *Psykisk helsevernloven og psykisk helsevernforskriften med kommentarer*. Rundskriv IS-2012-9. Lovdata: <https://lovdata.no/pro/rundskriv/is-2012-9>
- NAV- arbeids- og velferdsetaten. (2012). *Rundskriv til arbeidsmarkedsloven: tiltakspengeforskriften § 5*. (R76-12-02). Lovdata: <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r76-12-02>

Rettslege avgjerder

HR-2021-2126-A

TRR-2017-1789

Rt. 2006.799 (NRK)

Rt. 2005.495

Rt. 1989.1363

Kulturelle referansar

Folkeeventyret om Oskeladden og dei gode hjelparane.

Aasen, Ivar. (1863) Visor. I *Ivar Aasen:Symra. Redigert av Terje Aarset.* (2013). Fagbokforlaget.

Anna

Arbeids- og sosialdepartementet. (09.04.2015). Et nav med muligheter. Henta frå <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nav-ekspertgruppens-sluttrapport-et-nav-med-muligheter/id2405035/>

Nav-Rogaland. (2021). Materiale frå internt opplæring.

Sivilombudet. (09.06.2021). *Uttestenging frå Navs lokaler* (SOM-2020-2680). Henta frå <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/utestenging-fra-navs-lokaler/>